

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE 2011

Door de extreem droge voorjaarsmaanden leek 2011 een slecht 'zwaluwjaar' te worden. De lentebode waar veel natuurliefhebbers jaarlijks weer naar uitkijken, was dit jaar laat terug.

Op meerdere boerenerven ging de nestbouw en de eerste broedpoging niet zoals men gewend was. Op tal van plaatsen verdwenen de zwaluwen na hun aankomst voor enkele weken, om dan soms alsnog terug te keren. Ondanks dit aarzelende begin van de broedperiode en de verwachting van een slecht resultaat bij de inventarisatie viel het aantal broedparen uiteindelijk niet echt tegen. Als we onderstaande tabel bekijken valt het jaar 2011 met een aantal van 2014 bewoonde nesten niet echt uit de toon. Al is het verschil met de twee topjaren 2009 en 2010 toch aanzienlijk.

Aantal nesten en bewoonde locaties

Jaar	Bewoonde locaties	Totaal aantal nesten
2002	254	1624
2003	278	1840
2004	273	1872
2005	293	2191
2006	293	2110
2007	284	1945
2008	281	2058
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014

In dit jaar zijn op 287 bewoonde adressen huiszwaluwen aangetroffen. Op 107 locaties waren geen bewoonde nesten meer aanwezig. Als dit 5 jaar achtereenvolgens voorkomt wordt het adres uit het bestand gehaald

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt. Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uitziet, is aangegeven in onderstaande tabel. (ter vergelijking drie jaargangen)

Categorie	Locatiegrootte	2009	2010	2011
A	1 nest	15,4 %	17,7 %	17,8%
B	2 – 5 nesten	40,9%	37,2 %	40,8%
C	6 – 15 nesten	33,9%	34,1 %	31,3%
D	16 – 25 nesten	5,6%	7,5 %	6,6%
E	26 – 50 nesten	3,5%	2,8 %	2,8%
F	51 – 100 nesten	0,7%	0,7 %	0,7%

De percentages van 2011 verschillen nauwelijks met die van de voorgaande jaren.

Dit jaar werden op 10 locaties meer dan 25 broedparen aangetroffen.

Tot categorie E behoorden de locaties bij de familie Meijerink te Lonneker met 26 nesten (vorig jaar 28), bij familie Loohuis te Geesteren met 27 (19), familie Kemna te Saasveld met 30 (26), Luttinkhuis te Beuningen 31 (27), Lubbers te Albergen met 35 (35), en Schothorst in Oldenzaal/de Lutte met 41(31) nesten .

Tot de hoogste categorie behoorden dit jaar de twee locaties die al jaren boven de 50 zitten, n.l. de familie Broenink te Langeveen met 58 (58) en de familie Zanderink in De Lutte met 77 (97) nesten.

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met de aantal aldaar aanwezige locaties en nesten aangegeven. De paar kleine locaties in Hertme, Lonneker, en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld. Door hun ligging net tegen de grens van ons gebied en door wijziging van gemeentegrenzen is het een logische keuze om ze te blijven meenemen.

Plaats	locaties		nesten		Plaats	locaties		nesten	
	2010	2011	2010	2011		2010	2011	2010	2011
Agelo	12	14	118	117	Mander	8	9	70	70
Albergen	11	11	131	146	Manderveen	0	0	0	0
Beuningen	18	22	173	186	Mariaparochie	2	1	13	7
Brecklenkamp	1	1	11	12	N.Deurningen	5	5	18	15
De Lutte	31	32	309	270	Nutter	7	7	35	22
Denekamp	21	19	139	152	Oldenzaal	1	1	30	17
Deurningen	11	16	47	84	Ootmarsum	1	1	7	3
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	11	9	39	24
Fleringen	13	12	70	66	Overdinkel	0	0	0	0
Geesteren	23	16	123	92	Reutum	9	9	45	35
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	37	37	234	235
Hertme	2	2	11	12	Saasveld	18	16	136	108
Hezingen	1	1	5	2	Tilligte	12	14	100	79
Langeveen	5	5	67	93	Tubbergen	2	2	5	5
Lattrop	6	7	48	26	Vasse	1	1	4	9
Lonneker	7	2	29	28	Vriezenveen	3	3	9	7
Losser	3	5	21	27	Weerselo	7	7	67	65

De Lutte en Rossum blijken echte zwaluwbolwerken te zijn. Dit beeld zien we al vanaf de beginjaren van de inventarisaties. Welke factoren, behalve gebiedsgrootte, daarbij een rol spelen zouden we eens nader moeten onderzoeken.

Kunstnesten

Van de 2014 bewoonde zwaluwnesten waren er 1568 door de vogels zelf gebouwd. De overige 446 bewoonde nesten bestonden uit kunstnesten. Al jarenlang wordt hiervan op sommige locaties gebruik gemaakt als de vogels moeite hebben om een stevig nest te bouwen vanwege slecht 'bouw materiaal' of als pogingen tot nestbouw stranden door te gladde, moderne bouwmaterialen. In het gehele telgebied werd een totaal aantal kunstnesten gemeld van 735 stuks. Hiervan waren er zoals hierboven vermeld 446 bewoond, een bezettingspercentage van 61%. Op verschillende locaties is de bezettingsgraad van kunstnesten hoog. Zo zijn bij de familie Loohuis in Geesteren van de 26 opgehangen kunstnesten er ook 26 bezet, bij de familie Oude Hendriksman te Rossum van de 23 er ook 23 bezet. Bij Tijink in Agelo zijn er van de 18 kunstnesten 17 bezet en bij de familie Bartels te Oldenzaal (Deurningen) van de 19 aanwezige kunstnesten 15 bezet. Op tal van plaatsen zijn kunstnesten een uitkomst om een kolonie van huiszwaluwen op peil te houden. De twee grootste locaties bestaan echter geheel uit eigengemaakte nesten. Daar zal zeker voldoende goed mestmateriaal, nestgelegenheid en voedsel aanwezig zijn, maar belangrijk is zeer zeker dat de kleine zomergasten welkom zijn op het erf.

Op veel locaties is de bezettingsgraad van de kunstnesten hoog

Opgemerkt.

- De meeste tellers hebben op hun lijsten ook meteen het aantal aanwezige nesten van de boerenzwaluw bijgehouden. In het gehele telgebied werden in totaal 1758 nesten van de boerenzwaluw vermeld.
- In het gebied van de vogelwerkgroep Losser telde men 406 boerenzwaluwnesten. Daar telt men al jaren systematisch naast het aantal huiszwaluw- ook het aantal boerenzwaluwnesten.
- Vorig jaar was het aantal nesten van laatstgenoemde soort in totaal 1135. De toename van 650 nesten in 2011 zal deels veroorzaakt kunnen zijn door meer aandacht voor deze soort: 2011 was n.l. het jaar van de boerenzwaluw.
- Huis- en boerenzwaluw gaan goed samen. Op tal van boerderijen komen beide soorten voor. Bij Zanderink in De Lutte werden naast de 77 huiszwaluw- ook nog 46 boerenzwaluwnesten geteld.
- Dat het samengaan van beide soorten soms heel ver gaat, wordt nog eens benadrukt door het aantreffen van een hybride van huis- en boerenzwaluw op het erf van de familie Franke te Weerselo.
- Tot laat in het seizoen werden nog veel jonge vogels in de nesten aangetroffen. Er werd op de tellijsten meerdere malen melding gemaakt van wegvallende nesten. Het droge voorjaar zal hier debet aan zijn geweest. Een modderbad met zand, leem en mest biedt de vogels goede hulp bij de bouw van een stevig nest.
- Ook dit jaar is de vaste groep tellers weer op pad geweest. Het zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum en van Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto.
- Weet u adressen van huiszwaluwlocaties waar nog niet geïnventariseerd wordt, wilt u dit dan doorgeven aan een van de tellers die jaarlijks inventariseren of aan de hieronder genoemde contactpersoon. Ook met vragen en tips kunt u bij hen terecht.
- Tot slot willen we alle **'huiszwaluwenbezitters'** bedanken voor alle medewerking en de gastvrije ontvangst van onze vrijwilligers en niet in de laatste plaats dank aan alle **vrijwilligers**.

